

DOTEKY MÁCHOVA KRAJE - METODIKY PROGRAMŮ

Inkluzivní programy	LAND ART PARK	
	Místo:	Terén – městský park v České Lípě
	Cílová skupina:	Senioři, slabozrací a nevidomí, rodiny s dětmi, ZŠ – 1. stupeň
	Doba realizace:	Podzim
	Čas:	Cca 5 hod – 12.00-17.00
Anotace	<p>Podzimní landartová dílna je akce pro širokou veřejnost zaměřená na propojení různých cílových skupin v daném městě, které užívají společné veřejné prostranství – městský park. Jedním ze specifických cílů akce je oživit prostředí městského parku, zapojit obyvatele do tvoření tak, aby více vnímali přírodní a kulturní hodnotu tohoto prostředí. Akce využívá metodu land artu. Landart je ekologicky laděný umělecký směr, který nezatěžuje přírodu, ale naopak vede k návratu k přírodním materiálům. Land art je pro nás také způsob, jak se navrátit ke kořenům kraje, k přírodě a k historii místa. Cíleně jsme si vybrali podzimní období, protože podzim skýtá mnohé možnosti při tvorbě landartových děl (práce s barevnými listy, plody ad.).</p> <p>Akce je vhodná jako inkluzivní – tj. propojující různé skupiny se specifickými potřebami. Workshopy jsou vhodné pro všechny věkové stupně od dětí po seniory, zapojeny budou také zdravotně postižení (např. zvukové procházky).</p> <p>Obsahová náplň workshopů a dílčích programů:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stone balancing – balancování kamenů • Stromy ožívají – práce s dřevinami, využití hlíny a přírodnin, tvorba stromových skřítků • Fotografický workshop – zaměřený na podzimní detaily • Příroda všemi smysly – zvukové bludiště, hmatová stezka, bosá stezka, čichové koktejly ad. • Dendrologická procházka a hrátky – dendrofon, herbáře, procházka po vzácných dřevinách, jména stromů i brailovým písmem • Landartová procházka – vernisáž vytvořených děl • Historická procházka – vývoj a založení parku, historické fotografie • Koncert pod širým nebem 	

Organizační poznámky	<ul style="list-style-type: none"> • Vzhledem k realizaci na podzim je nutné počítat s brzkým stmíváním – nejvíce lidí j ochotno přijít mezi obědem a 17 hod. • Místní školy lze zapojit i před akcí – tvorba děl v parku. Je však problém s načasováním, neboť školy v září nemají čas na projektové vyučování. • Během akce byl využit i navigační systém Města Česká Lípa, který byl opatřen braillovým písmem.
-----------------------------	---

Inkluzivní programy	ORNITOLOGICKÁ PROCHÁZKA	
	Místo:	Heřmanický rybník
	Cílová skupina:	slabozrací a nevidomí, ZŠ – 1. stupeň
	Doba realizace:	Jaro-léto
	Čas:	Cca 2 hod
Anotace	<p>Společná procházka v okolí vodní plochy, kde je přirozené hnízdiště ptactva. Lokalita byla zvolena podle kritérií: dobrý bezbariérový přístup pro nevidomé (nebude problém s pohybem na stezce), v okolí není žádná rušná silnice, lze dojet až k blízkosti rybníka a jsou zde prostorové možnosti pro realizaci her pro děti.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Část: pro žáky ZŠ – úvod ještě ve škole před samotným výletem s tématy – kdo jsou a jaké mají potřeby nevidomí, jakým způsobem jim můžeme pomoci, vyzkoušení si slepé chůze. Nejlépe předřadit inkluzivní workshop viz níže a žáky na společnou akci připravit. 2. Část: ornitologický úvod – pro všechny u rybníka – co vše můžeme slyšet i vidět, chování ptáků a způsoby jejich zpěvu 3. Část: pozorování a poslouchání – lepší je rozdělení do menších skupin, aby se děti navzájem nerušily mluvením, společná procházka okolo rybníka. 4. Část: rozdělení do skupin – pro žáky jsou připravené další hry na téma zvuky přírody, ptáci, důvěrové zážitkové hry; nevidomí dále pokračují v procházce s ornitologem. 5. Společné zakončení y vyhodnocení – Smolíky – co jsme se naučili, co byl největší zážitek, zopakování některých poznatků o ptácích a jejich chování, kvíz hlasů 	
Organizační poznámky	<ul style="list-style-type: none"> • Je nutné mít připravené aktivity pro děti, které nevydrží poslouchat, aby nezkažili celý zážitek z pozorování a poslouchání ostatním. 	

Inkluzivní programy	WORKSHOP BÍLÁ PASTELKA	
	Místo:	učebna
	Cílová skupina:	slabozrací a nevidomí, ZŠ – 1. stupeň
	Doba realizace:	Kdykoli během roku
	Čas:	Cca 3 vyučovací hodiny
Anotace	<p>Společný workshop žáků a slabozrakých a nevidomých.. Aktivity v rámci workshopu, které lze zařadit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slepá chůze a orientace v prostoru – vyzkoušení si chůze v bariérovém prostředí • Jak jednat s nevidomým – způsob komunikace a vedení • Využití hmatových map • Chůze s vodícím psem a jeho výcvik – ukázka práce se psem • Orientace v prostoru pomocí zvuků – jednoduchá hra s míčem • Pomůcky pro praktický život – nalévání vody, podpisy ad. • Braillovo písmo – zkouška psaní na stroji, čtení • Jednoduché hry (člověče nezlob se pomocí hmatu, zvukové pexeso ad.) <p>Třída v rámci pracovních činností si ve škole může zpracovat zvukové pexeso (s využitím jednoduchých pomůcek – roličky od toaletního papíru, malé předměty, sešívačka, izolepa, barevné pásky na ozdobení). Návaznost na další předměty – prolínání tématu.</p>	
Organizační poznámky	<ul style="list-style-type: none"> • Nejlépe tento workshop předřadit společnému terénnímu výjezdu, aby se obě skupiny lépe sžily 	

terénní programy	HRADČANY BEZ BARIÉR	
	Místo:	Okolí Hradčanského rybníka
	Cílová skupina:	senioři
	Doba realizace:	Kdykoli během roku
	Čas:	Cca 3 vyučovací hodiny
Anotace	<p>Terénní výjezd pro seniory, kteří mají již sníženou pohyblivost. Terénní výjezd je zaměřen na poznání dvou biotopů – rybník a borový les.</p> <p>Obsahová náplň programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rybník a historie rybníkářství na Českolipsku – navázání na zkušenosti účastníků, současné problémy s udržení ekosystémové rovnováhy v rybnících (hnojiva ad), historické fotky Hradčan – využití rybníku i k rekreačním účelům, historie vojenského prostoru a proměny krajiny, • rybník jako významné místo pro hnízdění ptactva – pozorování • biotop les – rozdíl kulturních a přirozených smíšených lesů, návaznost na geologické podloží (pískovce), způsob lesního hospodaření VLS – ukázky v informačním centru VLS • audiopaměti ze zaniklých obcí – vyprávění pamětníků o dřívějším životě na venkově a v zaniklých obcích Ralska <p>Pomůcky: historické fotografie a mapy, obrázky fauny a flóry - typičtí zástupci</p>	
Organizační poznámky	<p>Hradčany byly vybrány cíleně, neboť disponují:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsou zde zastoupeny oba biotopy • Bezbariérové WC a informační centrum VLS • Rovinatý terén v okolí rybníku • Občerstvení podávané venku – není problém s vozíky, dobré zázemí pro seniory • Dobré parkovací možnosti – u letiště <ul style="list-style-type: none"> • Pro seniory se sníženou pohyblivostí, zvláště pro ty, kteří si ani nemohou v autobusu přesednout, je potřeba zajistit autobus s výsuvnou plošinou. Je potřeba počítat s tím, že nakládání zabere určitý čas a autobus tedy musí parkovat v místě, které je pro to vhodné. 	

terénní programy	KOMBINOVANÝ PROGRAM – MOKŘADY + WORKSHOP ARTETERAPIE	
	Místo:	Jablonné v Podještědí
	Cílová skupina:	slabozrací a nevidomí
	Doba realizace:	Jaro-léto-podzim
	Čas:	5-6 hodin
Anotace	<p>Kombinovaný výjezd – procházka v terénu a návštěva keramické dílny.</p> <ol style="list-style-type: none"> Část: Cílem terénní procházky byly mokřady u Jablonného v Podještědí. Na okraji Jablonného v Podještědí v severních Čechách Čmelák vytvořil ze zanedbané a zarostlé plochy s černými skládkami malebné místo pro lidi i pro přírodu. Útočiště zde našly chráněné rostliny a živočichové a zároveň je tento mokřadní park vyhledávaným místem k rekreaci a odpočinku. Dnes je zde soustava tůní, dřevěné chodníky, mola, lavičky, naučné cedule. V rámci programu byla využita naučná infrastruktura a hmatové pomůcky z přírodnin (hmatový herbář, kůry stromů) a dále zvukové nahrávky z internetu (zvuky zvířat – žáby, ptáci ad.). Část: návštěva keramické dílny v Jablonném v Podještědí. Tvořivá práce s hlínou, hmatově zajímavý materiál, povídání o historii keramiky (různé druhy jílu a keramické hlíny, staré způsoby zpracování). Výrobky účastníků byly vypáleny a účastníci je dostali jako upomínku na program. 	
Organizační poznámky	<ul style="list-style-type: none"> Program je náročný na personální kapacity. Pro realizaci programu je zapotřebí dostatek další pomocníků – např. pomoc při práci s hlínou nebo pomoc při chůzi v terénu (na 2 nevidomé – 1 pomocník). 	

terénní programy	KRAJINA JAKO UČEBNICE GEOLOGIE	
	Místo:	Hradčany a okolí – skalní říčení pod Malou Bukovou, pod vrchem Víšek
	Cílová skupina:	slabozrací a nevidomí
	Doba realizace:	Jaro-léto-podzim
	Čas:	3-4 hodin
Anotace	<p>Cílem terénního výjezdu je biotop skály. Zvolili jsme snadno dosažitelné místo pod Malou Bukovou horou, které je přístupná po asfaltové silnici z parkoviště u Trojzubce.</p> <p>Obsahové zaměření programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientace v terénu – využití hmatových map geoparku • Vývoj krajiny geoparku – druhohorní moře, sedimentace, vulkanická činnost • Fosílie – průzkum skalního říčení pod Malou Bukovou – hmatově zajímavé fosílie, využití odlitků z pryskyřice (představitelé druhohorního moře) – proces fosilizace • Čtvrtohorní procesy – eroze, nástup ekosystému, jak je známe dnes • Rozlišení různých druhů hornin geoparku – vulkanické a sedimentární, využití geobedýnek – ukázky hornin, hmatově rozlišitelné 	
Organizační poznámky	<p>Hradčany byly vybrány cíleně, neboť disponují:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jsou zde zastoupeny oba biotopy • Bezbariérové WC a informační centrum VLS – hmatově zajímavé exponáty • Rovinatý terén • Občerstvení podávané venku • Dobré parkovací možnosti – u letiště 	

Workshopy	WORKSHOPY PŘÍRODNÍ ARTETERAPIE	
	Místo:	Místnost, učebna
	Cílová skupina:	Senioři, slabozrací a nevidomí
	Doba realizace:	Jaro-léto-podzim
	Čas:	5-6 hodin

<p>Anotace</p>	<p>Workshopy jsou zaměřeny na tvoření z přírodních materiálů, čichové a hmatové aktivity s přírodními materiály. Workshopy jsou směřovány prakticky, jejich výsledkem je vždy něco, co si účastníci mohou odnést jako upomínku na akci.</p> <p>Obsahové zaměření workshopů:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aromaterapie I. – zaměřená na seniory <ul style="list-style-type: none"> • Čichová paměť – jak to funguje a proč je čich pro nás důležitý, srovnání se zvířaty a funkce čichu v přírodě • Vůně kolem nás – co komu voní a proč – voňavý kufřík • Jak funguje aromaterapie – léčebné účinky rostlin – ukázky obrázků a herbářů • Namíchání vlastní vůně – výroba mýdel a parfémů 2. Aromaterapie II. – zaměřená na nevidomé a slabozraké <ul style="list-style-type: none"> • Čichová paměť – jak to funguje a proč je čich pro nás důležitý, srovnání se zvířaty a funkce čichu v přírodě • Vůně kolem nás – co komu voní a proč – voňavý kufřík • Jak funguje aromaterapie – léčebné účinky rostlin • Namíchání vlastní vůně - rOLONKY 3. Vazba suchých květin – zaměřená na seniory <ul style="list-style-type: none"> • Ukázky sušených přírodních materiálů – z čeho všeho lze vyrábět, ukázky kuriozit • Výroba z přírodních materiálů 4. Bylinky a léčivá moc přírody – zaměřená na seniory <ul style="list-style-type: none"> • Seznam neduhů, které skupinu účastníků trápí • Ukázky bylinek a bylinných směsí, které by jim mohly pomoci • Práce s bylinkami – sběr, sušení, výroba čajů a esencí • Příprava vlastního bylinného čaje nebo vonného polštářku 5. Keramika a práce s hlínou <ul style="list-style-type: none"> • Historie keramiky a výroby z hlíny – staré techniky, druhy jílu a keramické hmoty • Zásady práce s hlínou • Výroba jednoduchých výrobků • Po vypálení dostanou účastníci zpět
<p>Organizační poznámky</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Počet účastníků je potřeba omezit vždy na cca 15-20. Lektorů nebo pomocníků musí být víc, neboť je potřeba větší asistence.